

RF – Rogalandforskning. <http://www.rf.no>

Oluf Langhelle

Positivitetsagentprosjektet - sluttrapport.

Rapport RF – 2002/143

Oppdragsgiver: Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)

ISBN: 82-490-0190-7

Gradering: Åpen

RF - Rogalandforskning er sertifisert etter et kvalitetssystem basert på NS - EN ISO 9001

Forord

Dette notatet hadde ikke vært mulig å skrive uten at positivitetsagenter, kommunalt- og fylkeskommunalt ansatte og prosjektledere hadde stilt opp. Forfatteren vil med dette takke alle som har latt seg intervjuer eller som har svart på spørreskjema.

Forfatteren har til gode å møte en informant som ikke villig har delt erfaringer og synspunkter på Positivitetsagentprosjektet. Noen har vært mer positive enn andre til prosjektet, men så å si alle har en ting til felles; et sterkt engasjement i forhold til de saksområder prosjektet har rettet seg mot. Ungdomspolitik, distriktspolitik, problemer og muligheter i utkant-Norge er problemstillinger som engasjerer og opptar mange. Håpet er at denne rapporten kan bidra med noen innsikter som vil gjøre at fremtidige satsinger unngår en del av de problemene som har preget Positivitetsagentprosjektet.

Forfatteren vil samtidig spesielt takke James Karlsen ved Agderforskning for rettleiding, gode innspill og kommentarer. En takk går også til Terje Risholm og Arne H. Waag for nyttige innspill til et tidligere utkast. En spesiell takk går også til Lisbeth Seppola i Måsøy kommune som velvillig delte og lot forfatteren bruke erfaringene fra Måsøy som eksempel i rapporten.

Eventuelle feil og mangler står likevel ene og alene for forfatterens regning.

Stavanger 23.05.2002

Oluf Langhelle

Innhold

Sammendrag	4
1 INNLEDNING	8
1.1 Problemstillinger	9
1.2 Metodisk tilnærming	11
1.3 Bakgrunn og målsettinger for Positivitetsagentprosjektet.....	12
1.4 Komuner i Positivitetsagentprosjektet.....	13
2 AGENTENE SOM FORSVANT	14
2.1 Hvorfor agentene forsvinner - manglende forankring i kommuner og fylkeskommuner	16
2.2 Hvorfor agentene forsvinner - andre (konkurrerende) prosjekter	17
2.3 Hvorfor agentene forsvinner - Positivitetsagentsekretariatet som aldri kom	22
2.4 Hvorfor agentene forsvinner - andre forhold	24
3 AGENTENE SOM KOM INN FRA KULDEN? MULIGE TILTAK OG ANNBEFALINGER	25
REFERANSER	29
VEDLEGG	31

Sammendrag

Dette notatet er et forsøk på å gi en sammenfattet evaluering av Positivitetsagentprosjektet i regi av Kommunal- regionaldepartementet (KRD). Evalueringen tar utgangspunkt i målsettingene for Positivitetsagentprosjektet og forsøker å fange opp de erfaringene som er gjort i prosjektsammenheng rundt om i de kommunene som har deltatt. Notatet forsøker med utgangspunkt i målsettingene for prosjektet å besvare følgende spørsmål:

- (1) Hvordan prosjektet har utviklet seg, og i hvilken grad målsettingene for prosjektet er nådd. Sentrale spørsmål er: Hvor mange kommuner har fremdeles positivitetsagenter? I hvilken grad har en lyktes med å forankre prosjektet i de enkelte kommunene?
- (2) Hvordan stiller kommuner/fylkeskommuner seg til Positivitetsagentprosjektet?
- (3) Vil Positivitetsagentprosjektet bli videreført i regi av kommuner og fylkeskommuner i tiden som kommer? Hvis nei, hva skyldes det? Hvis ja, i hvilken form og med hvilke formål?
- (4) Hva må til av tiltak hvis en fremdeles ønsker å ha aktive positivitetsagenter i utkantkommunene?

Notatet bygger på telefonintervjuer med totalt 69 kommuner. Disse har enten en eller annen gang har hatt positivitetsagent i en kortere eller lengre periode, eller på annen måte vært inne i prosjektet. Intervjuene ble foretatt i perioden november – desember 2001. De som ble intervjuet var med få unntak de som hadde hatt mest med positivitetsagentene å gjøre. Videre bygger evalueringen på telefonintervjuer med de 4 mest sentrale fylkeskommunene i Utkantprogrammet. Det er også foretatt intervju med Lokal Utvikling AS og KRD.

Rapporten bygger også på et spørreskjema utdelt på siste samlingen i Bodø, 23-25 mars 2001 (se vedlegg 1). I tillegg ble det på samlingen i Bodø foretatt dybdeintervjuer med 8 positivitetsagenter. Der hvor det er naturlig trekkes også trådene tilbake til Berg, Langhelle og Reiersen (2001). For øvrig ligger det et relativt omfattende skriftlig materiale til grunn for rapporten. Dette er underveisrapportering og delvis evaluering av Positivitetsagentprosjektet (KRD 2000, KRD 2001), samt egne evalueringer av prosjektet fra kommuner og fylkeskommuner.

Positivitetsagentprosjektet er oppsummert i fire målsettinger, en definert målgruppe hvor formålet igjen er delt i fem punkter:

MÅL

- a) Sette fokus på ungdom sin måte å tenke og drive utviklingsarbeid på.
- b) Få i gang positive prosjekt i lokalsamfunn med ungdom som premissgjevarar.
- c) Få etablert eit instrument i kommunane for å få gjennomført fleire ungdomsretta tiltak.

- d) Mobiliseringseffekt med langsiktig verknad: Ungdom blir inspirert og engasjert til å delta i dei ulike aktivitetane i lokalsamfunnet.

Målgruppe

Ein eller to ungdommar i ca. 50 deltakarkommunar.

Kontaktpersonar i deltakerkommunar.

Formålet er delt i fem punkt:

1. Setje fokus på kva som skal til for å bosetje seg i ein distriktskommune.
2. Få fram og planleggje ein god prosjektidé for lokal ungdom.
3. Ungdom brukar kvarandre som rettleiarar på samlingane og opprettar eit solid personleg nettverk.
4. Få gitt opplæring i prosjektplanlegging og gjennomføring.
5. Opprette langsiktig “agentverksemd” i ungdomssaker i heimkommunen (KRD, 2000, 2001).

Hvor mange Positivitetsagenter det er tilbake kan ses som et enkelt mål og en kritisk test som knytter seg direkte til målsettingene om en *langsiktig mobiliseringseffekt*, en *langsiktig agentvirksomhet* og det å opprettholde *personlige nettverk*. 66 kommuner har en eller annen gang hatt positivitetsagent(er). Ved utgangen av 2001 er det kun 14 kommuner som har positivitetsagent, 10 kommuner som kanskje har det. 42 kommuner har ikke lenger positivitetsagent. Positivitetsagentene forsvinner således i et urovekkende hurtig tempo.

Forklaringen er i hovedsak følgende: Positivitetsagenten har flyttet og er ikke blitt erstattet med en ny. Dette henger sammen med at de fleste av kommunene ikke har videregående skole. Dette er intet oppsiktsvekkende funn. Spørsmålet er heller hva dette har å si for vurderingen av positivitetsagentprosjektet som sådan. Det lite sannsynlig at alle utkantkommunene kan eller vil få videregående skole. Enkelte kommuner har greid å få til et ettårig tilbud, men det er unntakene heller enn regelen. Av den grunn kan det argumenteres for at *en av de store svakhetene med positivitetsagentprosjektet er at en ikke har greid å få til et system som sikrer nyrekruttering av positivitetsagenter når de eksisterende positivitetsagentene forsvinner*. Det er mer naturlig å se dette som *et strukturelt problem* som prosjektet burde, men ikke har maktet å ta høyde for.

At en ikke har maktet å overvinne dette strukturelle problemet forklares med utgangspunkt i 4 hypoteser: 1) manglende forankring i kommunene og fylkeskommunene, 2) konkurrerende prosjekter fra andre departementer, fylkeskommuner og kommunene selv, 3) positivitetsagentsekretariatet som aldri kom, og 4), andre forhold (alder, personlige egenskaper etc.).

I notatet er det særlig forklaringshypotese 1), 2) og 3) som får støtte. Hovedfunnene kan oppsummeres i følgende:

- Den viktigste grunnen til at Positivitetsagentene forsvinner skyldes manglende forankring av prosjektet i de enkelte kommuner og fylkeskommuner.
- Dette må ses i sammenheng med at Positivitetsagentprosjektet må konkurrere med mange andre gode prosjekter. I denne konkurransen når ikke

Positivitetsagentprosjektet opp. Særlig Ungdomsråd oppfattes som et viktigere prosjekt enn Positivitetsagentprosjektet.

- Etter hvert som tiden har gått er ansvaret for prosjektet pulverisert, og prosjektet har nærmest gått i oppløsning.
- I realiteten kan det argumenteres for at ingen har tatt ansvaret for oppfølgingen av prosjektet siden mars 2001. Gjennom stortingsvedtaket som ble fattet 10. juni 2001 overlot Stortinget ansvaret til KRD som igjen overlot ansvaret til kommuner og fylkeskommuner. De har aldri greid å ta ballen videre, dels fordi de ikke ville når de fikk ansvaret alene, dels fordi en har prioritert andre satsinger og prosjekter og dels fordi en egentlig ikke har visst hvordan en skulle gjøre det.
- Etter siste samling i mars 2001 forsvant “det nasjonale trykket i positivitetsagentprosjektet”, som en uttrykte det. Ingen har greid å fylle det vakuumet som oppsto.
- Dette henger dels sammen med at det aldri ble noe av det tiltenkte Positivitetsagentsekretariatet som skulle ta seg av oppfølgingen av Positivitetsagentene. Et Positivitetsagentsekretariat kunne ha fylt oppgaven med og holde prosjektet i live og å følge opp nettverket av positivitetsagenter og bidra til nyrekruttering i kommunene.
- Etterspørselen etter Positivitetsagentsekretariatet ble imidlertid aldri stor nok blant de deltakende kommuner og fylkeskommuner. Verken stat, fylkeskommuner eller kommuner har vært villige til å sette sine penger på prosjektet. Uten at dette endres er det derfor lite som taler for at Positivitetsagentprosjektet setter varige spor.

Slik prosjektet har utviklet seg synes det åpenbart at positivitetsagentene ikke vil overleve uten en form for oppfølging og støtte utenfor kommunene. Det er liten tvil om at uten at noen fyller den funksjonen Positivitetsagentsekretariatet i Vega var tiltenkt er det kun et tidsspørsmål før positivitetsagentene dør ut for godt.

Skal Positivitetsagentprosjektet videreføres som et levedyktig prosjekt er det en entydig konklusjon at prosjektet må koples tettere opp til satsingen på Ungdomsråd. Under forutsetning av at det er et ønske å videreføre prosjektet kan følgende forslag bidra til en tettere kopling av Positivitetsagentprosjektet og Ungdomsrådene:

- Positivitetsagentprosjektet videreføres innenfor rammen av ungdomsrådene. Det vil si at alle positivitetsagenter bør være medlemmer/ledere av Ungdomsråd
- Innenfor rammen av Ungdomsrådene bør en nasjonal arena for utkantkommuner og utkantungdom opprettholdes. Dette bør være en årlig møteplass hvor nettverk etableres og erfaringer utveksles for Ungdomsråd/positivitetsagenter
- Et Ungdomsrådssekretariat opprettes som tar seg av den praktiske og daglige oppfølgingen av Ungdomsråd og positivitetsagenter i utkantkommuner for å opprettholde og forankre nettverkene

- Ungdomsrådssekretariatet får ansvaret for opplæring både av Ungdomsråd og positivitetsagenter i utkantkommunene
- Samtlige utkantkommer ansetter ungdomskonsulenter som også har som oppgave å følge opp Ungdomsrådene fra kommunens side

Disse forslagene løser ikke de strukturelle problemene utkantkommunene står overfor i ungdomsarbeidet. Likevel ville tiltakene styrke det arbeidet som nå allerede gjøres i utkantkommunene. To utfordringer gjenstår: (1) hvem skal finansiere et Ungdomsrådssekretariat? (2) Hvordan skal en unngå at det prosjektrettede ved positivitetsagentene forsvinner hvis Ungdomsråd og positivitetsagenter fusjoneres? Begge disse utfordringene er vanskelige men ikke uløselige. Finansieringen er og har vært et problem. Det prosjektrettede er imidlertid noe av det unike med positivitetsagentprosjektet som ikke uten videre fanges opp av Ungdomsråd, som kanskje er preget av mer tradisjonell politisk aktivitet, ungdomspartier og partipolitikk. Likevel er det ingen umulig oppgave å skolere også Ungdomsråd i prosjektarbeid, vel og merke hvis dette er noe de er interessert i. Også Ungdomsrådene kan ha behov for noen som kan iverksette ungdommens ønsker og vedtak. Kanskje det er her “agentene” kommer inn fra kulden?

På det nåværende tidspunkt er det imidlertid lite som taler for at positivitetsagentene har en framtid. Som Positivitetsagentprosjektet viser til fulle er det vanskelig å få prosjekter som ikke har en skikkelig forankring i kommuner og fylkeskommuner til å fungere i praksis. Hvis kommuner og fylkeskommuner ikke ser en egenverdi i å satse på positivitetsagenter er en eventuell videreføring dømt til å mislykkes. Samtidig er det liten grunn til å forvente at disse tar tak i prosjektet uten en eller annen koordinering fra KRDs side. Problemet med Positivitetsagentprosjektet er at det var et utpreget “top-down”-prosjekt. Således er prosjektet et skoleeksempel i hvordan samarbeidet mellom fylkeskommunen og staten overfor kommunene *ikke* bør organiseres i prosjektsammenheng.

1 Innledning

Dette notatet er et forsøk på å gi en sammenfattet evaluering av Positivitetsagentprosjektet i regi av Kommunal- regionaldepartementet (KRD). Evalueringen tar utgangspunkt i målsettingene for Positivitetsagentprosjektet og forsøker å fange opp de erfaringene som er gjort i prosjektsammenheng rundt om i kommunene som har deltatt. Det vil i notatet ikke bli tatt stilling til hvorvidt Positivitetsagentprosjektet bør videreføres eller ikke, men det vil bli gitt noen anbefalinger i forhold til hva som eventuelt bør og kan gjøres hvis en vurderer det dit hen at prosjektet skal videreføres.

Positivitetsagentprosjektet ble lansert av KRD våren 1999 for ungdom i kommunene med størst nedgang i folketallet og inngikk som et ledd i prioriteringen av ungdom og personrettede tiltak i Utkantprogrammet. Det overordnede målet for Utkantprogrammet var å legge forholdene til rette slik at utkantkommunene ble bedre i stand til å ta ansvar for påvirkning av den situasjon som vedvarende nedgang i folketallet medfører. Videre skulle fylkeskommunen og staten ved departementene være aktive samarbeidspartnere for kommunene i denne sammenheng. Utkantkommunene skulle stimuleres til å ta i bruk nye og effektive grep og arbeidsmetoder. Positivitetsagentprosjektet, hvor ungdom skulle rekrutteres til positivitetsagenter primært for ungdom i egen kommune, var ment å være et slikt nyskapende prosjekt i utkantprogrammet.

Positivitetsagentprosjektet kan sies å representere en nyskapning i distriktspolitikken på flere måter. Tre sider ved prosjektet fremheves i dette notatet. Satsingen har gitt ungdom en skoloring i *prosjektarbeid*. Hvordan planlegge og gjennomføre prosjekter rettet mot ungdom sto sentralt i opplæringen av positivitetsagentene. Positivitetsagentprosjektet har også fungert som en *skole i distriktpolitikk*. Ungdommen har måttet forholde seg til og drøfte ulike sider ved distrikts- og regionalpolitikken. Sist men ikke minst ble det gjennom prosjektet etablert *et landsomfattende nettverk* mellom ungdommer i utkantkommuner i Norge. Av ulike årsaker som vi skal komme tilbake til i denne rapporten, er det likevel (slik det ser ut nå) høyst tvilsomt om prosjektet vil sette varige spor. Det er lite som taler for at prosjektet vil bli videreført uten ekstraordinære tiltak enten fra fylkeskommunalt eller statlig hold. I praksis er positivitetsagentene i ferd med å forsvinne i et forbausende hurtig tempo. Av de 66 kommunene som en eller annen gang har hatt positivitetsagent er det 14 kommuner – eller 14 positivitetsagenter – tilbake. I tillegg kommer 10 kommuner hvor en ikke vet om en har positivitetsagent eller ikke, og 42 kommuner som ikke lenger har positivitetsagent.

1.1 Problemstillinger

Dette notatet ser nærmere på Positivitetsagentprosjektet etter at det formelt ble avsluttet fra KRD sin side og overført til kommunene. Prosjektet ble avsluttet med en siste samling for Positivitetsagentene i Bodø 23-25 mars 2001¹. Allerede på samlingen i Alta 5.-7. mai ble det imidlertid gjort klart fra KRDs side ved Terje Risholm at departementets direkte engasjement i prosjektet ville bli avsluttet, og at prosjektet måtte videreføres av kommuner og fylkeskommuner. Positivitetsagentenes Alta-erklæring uttrykte skuffelse og bekymring for denne beslutningen. I erklæringen heter det: "Positivitetsagentene er skuffet og bekymret for at KRD spiller ballen fra seg når vi føler at vi fremdeles er i en oppstartsfasen ... Vi forventer at KRD følger opp med flere landskonferanser for positivitetsagentene" (Waag, 2000). Bakgrunnen for Bodø-samlingen var dermed delvis et press fra positivitetsagentene, delvis en erkjennelse av behovet for en ny landskonferanse, og delvis et behov fra departementets side for å avslutte det direkte engasjementet i prosjektet på en skikkelig måte. Med Bodø-samlingen ble det videre ansvaret for prosjektet overlatt til kommunene og fylkeskommunene.

Som et ledd i evalueringen av Utkantprogrammet i samarbeid med Agderforskning, evaluerte Rogalandforskning tidligere opplæringsprogrammet for positivitetsagentene (Berg, Reiersen og Langhelle 2001). Hovedkonklusjonen i rapporten *Positivitetsagentprosjektet: Den første fasen* var at opplæringsprogrammet sett under ett ble vurdert som vellykket av positivitetsagentene. Et stort flertall av positivitetsagentene fikk gjennom samlingene hjelp til å videreutvikle prosjektideer, kunnskap om hvordan å gjennomføre disse i praksis, og de fikk gjennom samlingene inspirasjon og trygghet til å fortsette arbeidet i hjemkommunen. Særlig nettverket positivitetsagentene imellom ble understreket som verdifullt.

I St.meld. nr. 34 (200-2001), *Om distrikts- og regionalpolitikken* ble Positivitetsagentprosjektet lite omtalt. Enkelte av konklusjonene fra evalueringen av opplæringen ble likevel gjengitt. Positivitetsagentene ble imidlertid viet større oppmerksomhet under behandlingen av meldingen i Kommunalkomiteen og senere i Stortinget. I komiteen og i Stortinget var det et klart flertall på Stortinget bestående av

¹ Lokal Utvikling AS stod igjen som arrangør, men Positivitetsagentsekretariatet var sterkt inne i utformingen av programmet. 106 positivitetsagenter, kommune- og fylkespolitikere var påmeldt. De fleste deltok på konferansen. Flere kommuner stilte med 2 positivitetsagenter. I tillegg deltok 10 sentrale politikere og Stortingspolitikere. Senterpartiet stilte første dag med Odd Roger Enoksen. De andre partiene stilte med mindre kjente politikere. SND var representert med en person og KRD med 4 personer. Programmet første dag, fredag 23. mars, bestod i utspørring av partipolitikere av positivitetsagenter om utdanning, næring, politikk, ansvarliggjøring og bostedspolitik. Agentene ble delt inn i grupper etter disse temaene og stilte med forberedte spørsmål til politikerne. Gruppene gikk fra parti til parti og stilte de samme spørsmålene til alle partiene. Lørdag 24. mars startet med en oppsummering og presentasjon av de ulike partienes posisjoner på temaer som var gjenstand for utspørringen. Seansen ble avsluttet med en paneldebatt. Resten av lørdagen besto av ulike innlegg fra SND, en positivitetsagent som hadde starten egen næringsvirksomhet m.m. Søndagen bestod bl.a. av et innlegg fra Lokal Utvikling AS om et prosjekt for kompetanseheving i utkantkommuner og gruppearbeid på en rekke spørsmål knyttet til det å være positivitetsagent samt distrikts- og regionalpolitiske spørsmål.

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Arbeiderpartiet som stilte seg positive til en videreføring av Positivitetsagentprosjektet. I innstillingen fra komiteen skrev Kristelig Folkeparti og Senterpartiet følgende merknad:

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet vil vise til at sentrumsregjeringa starta utdanning av positivitetsagentar. Målet med prosjektet var å gje ungdom opplæring, støtte og eit nettverk som ville gjere det mogleg for dei å påverke heimkommunen til å bli ein meir attraktiv stad å bu for ungdom. Desse medlemene har merka seg at kommunal- og regionalministeren i sin presentasjon av heldt fram nettopp det. Positivitetsagentane har bidrege til positiv profilering av distrikta. Desse medlemene ber om at Regjeringa følgjer opp prosjektet ved å utdanne nye agentar, og gje oppfølging av dei som allereie er utdanna. For å sikre at nettverket mellom positivitetsagentane fungerer godt, må Kommunal- og regionaldepartementet sikre drifta av Positivitetsagentsekretariatet (PS-sekretariatet) på Vega (Innst.S.nr.318, 2000-2001:9-10).

Sammen med Arbeiderpartiet fremmet Kristelig Folkeparti og Senterpartiet følgende forslag:

Stortinget ber Regjeringa om å bidra til utdanning av fleire positivitetsagentar. Drifta av Positivitetsagentsekretariatet på Vega bør forankrast hos dei berørte kommunene og fylkeskommunane (Innst.Snr.318, 2000-2001:10).

I Stortingsbehandlingen 10. juni 2001 ble forslaget vedtatt med 69 mot 36 stemmer. Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti stemte mot². Trass i stortingsvedtaket var det ved utgangen av året ennå ikke sikret finansiering av Positivitetsagentsekretariatet på Vega. Verken kommunene eller fylkeskommunene involvert i prosjektet har greid eller ønsket å finansiere sekretariatet. Positivitetsagentsekretariatet skulle ha som oppgave å følge opp positivitetsagentprosjektet i de deltakende kommunene. Driftskostnadene for Positivitetsagentsekretariatet var for den enkelte kommune beregnet til 7000 kroner per kommune og fylkeskommune. Innen utgangen av 2001 var det kun 2 kommuner og ingen fylkeskommuner som hadde betalt inn sin del til finansieringen av Positivitetsagentsekretariatet³.

2 Sverre J Hoddevik fra Høyre uttalte følgende i Stortingsdebatten ominnstillingen fra Kommunalkomiteen: "Det er vel gjerne slik at det ikke blir fattet de helt store, banebrytende beslutningene i forbindelse med slike meldinger. Karakteristisk nok står det i innstillinga et romertallsvedtak om positivitetsagenter. Positivitetsagentene er sentrumsregjeringa sin baby, men nå er den altså blitt adoptert av Arbeiderpartiet, og det er disse partiene som har innstillinga på dette punkt. La meg si det slik at de fleste av oss som bor på de ytterste nes, stort sett klarer å avsløre fordeler og ulemper med å være bosatt i Distrikts-Norge. Ikke tror jeg at en innkjøpt næringssejef og en omreisende positivitetsagent kan overbevise oss om at slaghullene i vegen nå er å se på som et kulturtilbud".

3 Intervju med Ulf Emil Rakvaag som sammen med Ann Hege Lervåg har vært positivitetsagenter i Vega og pådriverne for å få etablert et Positivitetsagentsekretariat i Vega. De ønsker å lage en WEB-side og fungere som et bindeledd mellom de ulike positivitetsagentene, både med hensyn til ideer, prosjekter, erfaringsformidling m.m.

Spørsmålet som naturlig reiser seg er hva det skyldes at utdanningen av positivitetsagenter har stoppet opp, og at et Positivitetsagentsekretariat fremdeles ikke er på plass, trass i vedtaket i Stortinget. I dette avsluttende notatet skal vi forsøke å besvare dette spørsmålet og se nærmere på Positivitetsagentprosjektet i sin helhet. Det vil si at vi med utgangspunkt i målsettingene for prosjektet skal se nærmere på:

- (1) Hvordan prosjektet har utviklet seg, og i hvilken grad målsettingene for prosjektet er nådd. Sentrale spørsmål er: Hvor mange kommuner har fremdeles positivitetsagenter? I hvilken grad har en lykkes med å forankre prosjektet i de enkelte kommunene?
- (2) Hvordan stiller kommuner/fylkeskommuner seg til Positivitetsagentprosjektet i ettertid?
- (3) Vil Positivitetsagentprosjektet bli videreført i regi av kommuner og fylkeskommuner i tiden som kommer? Hvis nei, hva skyldes det? Hvis ja, i hvilken form og med hvilke formål?
- (4) Hva må til av tiltak hvis en fremdeles ønsker å ha aktive positivitetsagenter i utkantkommunene?

1.2 Metodisk tilnærming

For å besvare disse spørsmålene er det blitt brukt flere undersøkelsesopplegg, eller det som ofte betegnes *triangulering* som evalueringsdesign. Med utgangspunkt i Weiss (1998) beskriver Sverdrup (2002) triangulering på følgende måte:

I evalueringssammenheng har bruk av triangulering på mange måter en nyttig funksjon, fordi det ofte er mange aktører med ulike interesser involvert i et tiltak. Derfor er det slik at jo mer omfattende en evaluering av et gitt tema skal være, desto flere av de involverte aktører og ledd i beslutnings- og tiltakskjeden bør man studere og analysere. Litt enkelt sagt går triangulering ut på at man kryssjekker ved hjelp av flere undersøkelsesopplegg. Hvis resultater fra intervjuer, observasjoner og dokumenter peker i samme retning, kan dette bidra til å gi evaluatoren en visshet om at informasjonen man har innhentet er riktig (Sverdrup, 2002:112).

I evalueringen av Positivitetsagentprosjektet er det foretatt telefonintervjuer med totalt 69 kommuner. Disse har enten en eller annen gang hatt positivitetsagent i en kortere eller lengre periode, eller på annen måte vært inne i prosjektet. Intervjuene ble foretatt i perioden november – desember 2001. De som ble intervjuet var med få unntak de som hadde hatt mest med positivitetsagentene å gjøre. Flertallet av de intervjuede var kommunalt ansatte i kultur- og oppvekst eller liknende avdelinger. I enkelte tilfeller var det rådmenn og ordførere som hadde hatt mest med prosjektet og positivitetsagentene å gjøre. I et par tilfeller ble positivitetsagenter ansatt i deltidsstillinger i kommunene intervjuet.

I tillegg bygger evalueringen på telefonintervjuer med de 4 mest sentrale fylkeskommunene i Utkantprogrammet. I tillegg har fylkeskommunene gitt direkte tilbakemelding på Positivitetsagentprosjektet til KRD, senest på et møte 20. november

2001. Fylkeskommunene har i ulik grad engasjert seg både i Utkantprogrammet (Langhelle, 2000) og Positivitetsagentprosjektet. Det er også foretatt intervju med Lokal Utvikling AS (Arne H. Waag) og KRD (Terje Risholm). Rapporten bygger også på et spørreskjema utdelt på siste samlingen i Bodø, 23-25 mars 2001 (se vedlegg 1). I tillegg ble det på samlingen i Bodø foretatt dybdeintervjuer med 8 positivitetsagenter. Spørreskjemaet utdelt i Bodø var ingen ubetinget suksess. Andelen positivitetsagenter som møtte for første gang på samlingen i Bodø var langt høyere enn forventet. Spørreskjemaet passet dårlig for denne gruppen, noe som resulterte i relativt få besvarte skjema. De 23 utfylte skjemaene gir likevel interessante data. Det fanger opp synspunktene til de positivitetsagentene som mer eller mindre var med på prosjektet fra start til mål. Forfatteren deltok også på Bodø-samlingen som observatør. Vi kommer tilbake til disse dataene senere i notatet. Der hvor det er naturlig trekkes også trådene tilbake til Berg, Langhelle og Reiersen (2001).

For øvrig ligger det et relativt omfattende skriftlig materiale til grunn for rapporten. Dette er på den ene siden underveisrapportering og delvis evaluering av Positivitetsagentprosjektet (KRD 2000, KRD 2001), samt egevalueringer av prosjektet fra kommuner og fylkeskommuner. De ulike aktører og de ulike interesser involvert i Positivitetsagentprosjektet skulle med dette evalueringsdesignet således være behørig dekket.

1.3 Bakgrunn og målsettinger for Positivitetsagentprosjektet

Ideen til Positivitetsagentprosjektet stammer fra Norges bygdeungdomslag (NBU) sin kampanje fra 1996, som gikk under navnet “Vis holdning ved handling”. KRD adopterte grunnideen med å satse på ungdom som aktive medspillere i lokale utviklingsprosesser. I KRD ble Positivitetsagentprosjektet lagt under sekretariatet for Utkantprogrammet, med Terje Risholm som prosjektleder. Konsulentfirmaet Lokal Utvikling AS fra Brønnøysund ble engasjert til å ta seg av opplæringen av positivitetsagenter, og Arne H. Waag i Lokal Utvikling AS ble prosjektleder for Positivitetsagentprosjektet. Firmaet brukte både egen kompetanse og eksterne forelesningsressurser i kursopplegget. Kostnadene knyttet til opplæringen, inkludert reiser og opphold for positivitetsagentene ble i sin helhet dekket av departementet (Berg, Langhelle og Reiersen, 2001).

Målsettingene for positivitetsagentprosjektet ble først formulert i invitasjonsbrevet av 17. mars 1999 til de aktuelle kommunene. Målet med prosjektet var “å bedre ungdommers mulighet til å delta i kommunale planleggings- og utviklingsprosesser på deres egne premisser” (KRD, brev 1)⁴. Dette skulle skje gjennom det som blir kalt utdanning av positivitetsagenter. I et oppfølgingsbrev av 22. juni 1999 ble begrepet “opplæring” brukt (KRD, brev 2). Opplæringen skulle sette “fokus på ungdoms måte å tenke og drive utviklingsarbeid på, og på den måten få i gang prosjekter i lokalmiljøet

⁴ Se også pressemelding nr. 28/1999 22. mars 1999, ”Unge positivitetsagenter i utkantkommuner”.

med ungdom som premissleverandør”. Videre skulle agentene “fungere som bindeledd mellom ungdom og en oppnevnt kontaktperson i kommunen” og “fungere som katalysatorer for initiering og gjennomføring av ungdomstiltak, samt inspirere og engasjere andre ungdommer til deltakelse i lokalmiljøet”. I en pressemelding sendt ut 22. mars 1999 ble det understreket at det først og fremst burde være opp til den enkelte kommune og positivitetsagent å avgjøre hva en mer konkret skulle arbeide med.

Departementet foreslo likevel en rekke mulige arbeidsområder for positivitetsagentene: Positivitetsagentene kunne lære prosjektrettet arbeid, være kontaktpersoner mellom ungdom og kommunen, kunne formidle ønsker og forslag angående kultur- og fritidsaktiviteter, være initiativtakere og/eller pådrivere i enkeltarrangementer, fungere som ressurspersoner, arbeide i forhold til det lokale næringsliv og spille en rolle med hensyn til kontakt med utflyttet ungdom (KRD, brev 2). Prosjektet er senere beskrevet og oppsummert i fire målsettinger, en definert målgruppe hvor formålet igjen er delt i fem punkter:

MÅL

- e) Setje fokus på ungdom sin måte å tenke og drive utviklingsarbeid på.
- f) Få i gang positive prosjekt i lokalsamfunn med ungdom som premissgjevarar.
- g) Få etablert eit instrument i kommunane for å få gjennomført fleire ungdomsretta tiltak.
- h) Mobiliseringseffekt med langsiktig verknad: Ungdom blir inspirert og engasjert til å delta i dei ulike aktivitetane i lokalsamfunnet.

Målgruppe

Ein eller to ungdommar i ca. 50 deltakarkommunar.
Kontaktpersonar i deltakerkommunar.

Formålet er delt i fem punkt:

- 6. Setje fokus på kva som skal til for å bosetje seg i ein distriktskommune.
- 7. Få fram og planleggje ein god prosjektidé for lokal ungdom.
- 8. Ungdom brukar kvarandre som rettleiarar på samlingane og opprettar eit solid personleg nettverk.
- 9. Få gitt opplæring i prosjektplanlegging og gjennomføring.
- 10. Opprette langsiktig “agentverksemd” i ungdomssaker i heimkommunen (KRD, 2000, 2001).

Vi skal etter hvert i dette notatet komme inn på enkelte av målsettingene. Først skal vi besvare spørsmålet hvor mange kommuner som har vært med på prosjektet.

1.4 Kommuner i Positivitetsagentprosjektet

Antallet kommuner som er intervjuet om Positivitetsagentprosjektet er større enn det antall kommuner som er definert som primærkommunene innen utkantsatsingen. Dette var i utgangspunktet kommuner med en befolkningsnedgang på mer enn 10 prosent de siste 10 årene, 62 i tallet (se Vedlegg 2 for oversikt over primærkommunene i utkantsatsingen). I tillegg kom fire pilotkommuner og en pilotregion. Men også en

rekke andre kommuner ble invitert eller kastet seg på Positivitetsagentprosjektet. 73 kommuner ble invitert til å delta (Berg, Langhelle og Reiersen, 2001). Ut fra deltakerlister for samlingene samt oversikten over positivitetsagentprosjekter utarbeidet av KR D (mars 2000), er det totale antallet kommuner som har vært inne i prosjektet 69. Kun 12 av de 62 definerte ukantkommunene har aldri hatt positivitetsagent⁵. Med andre ord har totalt 50 av de definerte utkantkommunene deltatt en eller annen gang i prosjektet (se Vedlegg 1 for oversikt over utkantkommuner). I tillegg kommer de 4 av pilotkommunene i Utkantsatsingen, Askvoll, Tjeldsund, Utsira og Vågå kommune som alle har hatt positivitetsagenter men som ikke er definert som utkantkommuner.

I tillegg kommer kommunene som inngår i Indre Namdal Regionråd som har vært pilotregion i Utkantsatsingen. Både Grong, Høylandet, Lierne og Snåsa kommune har hatt positivitetsagenter. De andre kommunen som har hatt positivitetsagent er Hitra, Karasjok, Kautokeino, Målselv, Nesseby, Porsanger, Rømskog og Tana. I tillegg deltok Aure kommune som observatører på samlingen i Alta, 5-7 mai 2000. Herøy deltok på samlingen i Bodø 23-25 mars 2001 med en koordinator og Ibestad med en ungdomstalsmann. Ser en bort fra disse 3 siste kommunene er det dermed 66 kommuner som en eller annen gang har hatt positivitetsagent⁶. Spørsmålet er så, hvor mange Positivitetsagenter er det tilbake etter at kommunene formelt overtok ansvaret for Positivitetsagentene?

2 AGENTENE SOM FORSVANT

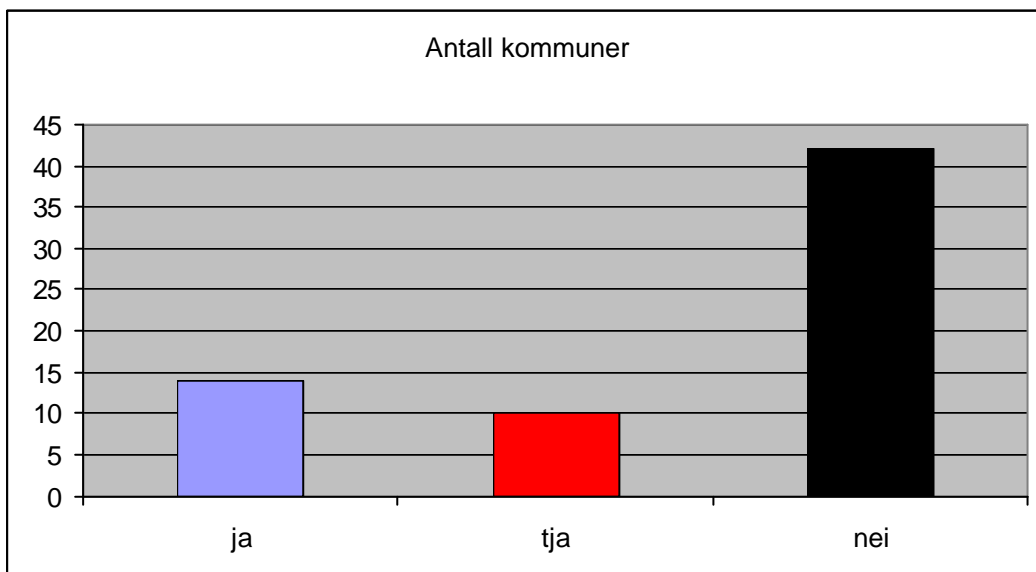
Hvor mange positivitetsagenter det er tilbake er et enkelt mål og en kritisk test som knytter seg direkte til målsettingene om en *langsiktig mobiliseringseffekt*, en *langsiktig agentvirksomhet* og det å opprettholde *personlige nettverk*. Tar en utgangspunkt i at 66 kommuner en eller annen gang har hatt positivitetsagent, må det kunne sies at positivitetsagentene forsvinner i et urovekkende hurtig tempo. Som det fremgår av figur 1 på neste side er det av de 66 kommunene, kun 14 kommuner tilbake som uten videre kan si de har positivitetsagent. 10 kommuner sier de “kanskje” har positivitetsagent. Disse kommunene i “tja” kategorien kan dermed verken svare bekræftende eller avkreftende på om kommunen har positivitetsagent eller ikke. Det dekker svar som “ja, men bare i navnet”, “ja, men vedkommende har ikke bodd her det siste året”, eller “vet ikke”, “tror ikke det”, osv. Det er derfor så stor usikkerhet knyttet til disse at de verken kan plasseres entydig i ja, eller entydig i nei kategoriene. 42 kommer er helt klare på at de ikke lenger har positivitetsagent.

5 De 12 kommunene er Stor Elvdal i Hedmark, Vestre Slidre og Vang i Oppland, Ullensvang i Hordaland, Vanylven og Smøla i Møre og Romsdal, Vevelstad, Træna, Rødøy og Tysfjord i Nordland og Kåfjord og Kvængen i Troms.

6 Flere av kommunene har også to Positivitetsagenter. Det totale antallet personer som har vært Positivitetsagent en eller annen gang er dermed langt større.

Som dette antyder er det avgrensingsproblemer knyttet til disse tallene. Ballangen kommune er et eksempel. Selv om kommunen deltok på samlingen i Bodø med 2 “positivitetsagenter”, var disse med for første gang i Bodø. De er heller ikke med i prosjektoversikten. Heller ikke andre fra Ballangen er med i prosjektoversikten. Som kommunen selv uttrykker det har en vært “inn og ut i prosjektet men aldri skikkelig med”. Når Ballangen regnes med blant dem som har hatt, men ikke lenger har Positivitetsagent, er det således et skjønsspørsmål, uten klare fasitsvar. Det samme gjelder for Balsfjord, Evenes og Flatanger. Alle disse kom sent med, og var egentlig aldri ordentlig inne i prosjektet. Det gjelder også i høyeste grad for Måsøy. Måsøy deltok på samlingen i Bodø, men har bevisst valgt å ikke satse på positivitetsagenter. Vi skal komme tilbake til senere. Det mest presise tallet for antallet kommuner som har hatt positivitetsagenter i “reell” forstand er sannsynligvis de 53 kommunene som står på prosjektoversikten utgitt av KRD (2000). Positivitetsagentene på denne listen hadde alle et eller flere prosjekt(er) som de jobbet med. Oppsummert kan en dermed konkludere med at 53 kommuner sannsynligvis har vært “skikkelig” inne i Positivitetsagentprosjektet, 66 har sannsynligvis hatt positivitetsagent, mens 69 kommuner totalt har vært inne i prosjektet.

Figur 1: Kommuner som fremdeles har, ikke har eller ikke vet om de har positivitetsagenter

Hvordan skal en så forklare at kun 14 kommuner fremdeles har positivitetsagent, 10 kommuner kanskje har, mens de resterende 44 kommunene ikke har? I de aller fleste tilfellene er det en enkel årsak til at en ikke lenger har positivitetsagent. *Positivitetsagenten har flyttet og er ikke blitt erstattet med en ny positivitetsagent.* Dette er et gjennomgående problem for de 10 kommunene i “tja” kategorien og de 44 i nei kategorien. Problemet er i så måte ikke at positivitetsagenten går lei eller at det oppstår konflikter mellom positivitetsagenter og kommunen eller andre ungdommer, men kort og godt at *nesten ingen av de kommunene det er snakk om har videregående skole.* De aller fleste positivitetsagentene som blir borte flytter for å gå på videregående skole eller

for å ta høyere utdanning⁷. Dette er den vesentligste årsaken til at positivitetsagentene forsvinner.

Dette er intet oppsiktsvekkende funn. Spørsmålet er heller hva dette har å si for vurderingen av Positivitetsagentprosjektet som sådan. Det lite sannsynlig at alle utkantkommunene kan eller vil få videregående skole. Enkelte kommuner har greid å få til et ettårig tilbud, men det er unntakene heller enn regelen. Av den grunn kan det argumenteres for at *en av de store svakhetene med Positivitetsagentprosjektet er at en ikke har greid å få til et system som sikrer nyrekruttering av positivitetsagenter når de eksisterende positivitetsagentene forsvinner*. Det er mer naturlig å se dette som *et strukturelt problem* som prosjektet burde men ikke har maktet å ta høyde for. At en ikke har maktet å overvinne dette strukturelle problemet kan skyldes flere forhold. Vi skal drøfte problemstillingen ut fra følgende forklaringshypoteser: 1) manglende forankring i kommunene, 2) konkurrerende prosjekter fra andre departement, fylkeskommuner og kommunene selv, 3) positivitetsagentsekretariatet som aldri kom, og 4), andre forhold (alder, personlige egenskaper etc.).

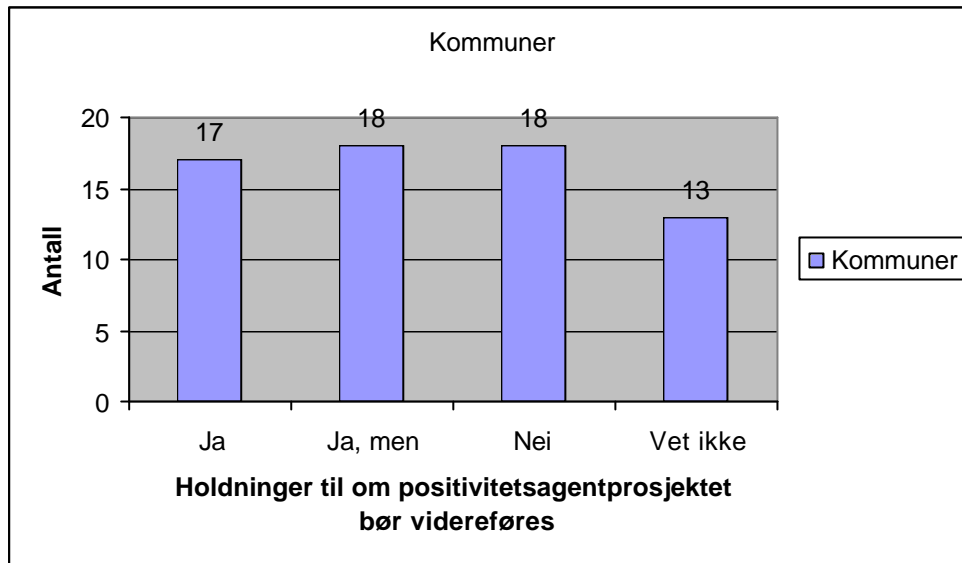
2.1 Hvorfor agentene forsvinner – manglende forankring i kommuner og fylkeskommuner

Etter å ha snakket med 69 kommuner og 4 fylkeskommuner ville det være en overdrivelse å si at en sitter igjen med et inntrykk av at Positivitetsagentprosjektet er blitt godt forankret i den enkelte kommune og i fylkeskommunene. Manglende forankring er en av hovedårsakene til at positivitetsagentene forsvinner. Det er med på å forklare hvorfor en ikke greier å sørge for nyrekruttering etter hvert som positivitetsagentene blir borte. Her er det imidlertid forskjeller og nyanser av betydning, og ulike oppfatninger i forskjellige kommuner. En kommune mente Positivitetsagentprosjektet kun hadde ført til at agenten fikk helt urealistiske forestillinger om hva kommunen kunne bidra med, og at dyre hoteller og reiser bidro til holdninger blant positivitetsagenter kommunen godt kunne være foruten.

Denne kommunen representerer imidlertid et unntak. Figur 2 viser fordelingen blant kommunenes holdninger til om Positivitetsagentprosjektet bør videreføres eller ikke i sin nåværende form.

⁷ Som det også ble påpekt i Berg, Langhelle og Reiersen (2001), regnet mange av positivitetsagentenes med at de kom til å flytte en gang i fremtiden, selv om de fleste også gir uttrykk for at de har planer om å vende tilbake.

Figur 2: Bør positivitetsagentprosjektet videreføres i sin nåværende form?

Som det fremgår er av figuren er det 17 kommuner som uten videre ønsker å fortsette Positivitetsagentprosjektet. Disse var strålende fornøyd med prosjektet og ga uttrykk for at prosjektet burde videreføres. De neste 18 kommunene ønsket også å videreføre prosjektet, men ikke i sin nåværende form. Ulike synspunkter gjør seg gjeldende her. På den ene siden argumenterte enkelte for at prosjektet må forankres bedre i kommunen hvis det skal ha noe for seg. “Engasjementet er ikke det største, verken blant politikere eller i administrasjonen”, er utsagn som er dekkende for disse synspunktene i kommunene. På den andre siden er det en rekke kommuner som ønsker at staten igjen bør ta ansvaret for prosjektet. “En må ha et eller annet tilbud sentralt”, eller “det bør være et større nasjonalt trykk”, er eksempler på disse synspunktene. Dette er også utgangspunktet for de fleste av kommunene som ser det som uaktuelt å videreføre Positivitetsagentprosjektet. Noen kommuner sier rett ut at så lenge den økonomiske støtten er borte er det helt uaktuelt å satse på positivitetsagenter. Få egne ressurser er et argument som fremføres. Det vil si at en del nei-kommuner ville tatt opp igjen Positivitetsagentprosjektet om dette igjen ble finansiert av KRD. Andre synspunkter som begrunner et nei til videre satsing er knyttet til de andre innledningsvis nevnte forklaringshypotesene. Vi skal se på disse etter tur.

2.2 Hvorfor agentene forsvinner – andre (konkurrerende) prosjekter

Konkurransen fra andre prosjekter er en annen forklaring på at positivitetsagentene blir borte, og som må ses i sammenheng med den foregående. Det er særlig et annet prosjekt som det har vært jobbet mye med i utkantkommunene, nemlig etableringen av Ungdomsråd eller kommunale Barne- og ungdomsråd (heretter Ungdomsråd). Dette er en del av et større prosjektsatsing i regi av Barne- og familiedepartementet med overskriften *Barn og ungdoms deltakelse og innflytelse nasjonalt og lokalt*. Barne- og familiedepartementet opprettet i 1998 et nasjonalt Ungdommens demokratiforum. I lokal sammenheng har Barne- og familiedepartementet sammen med bl.a.

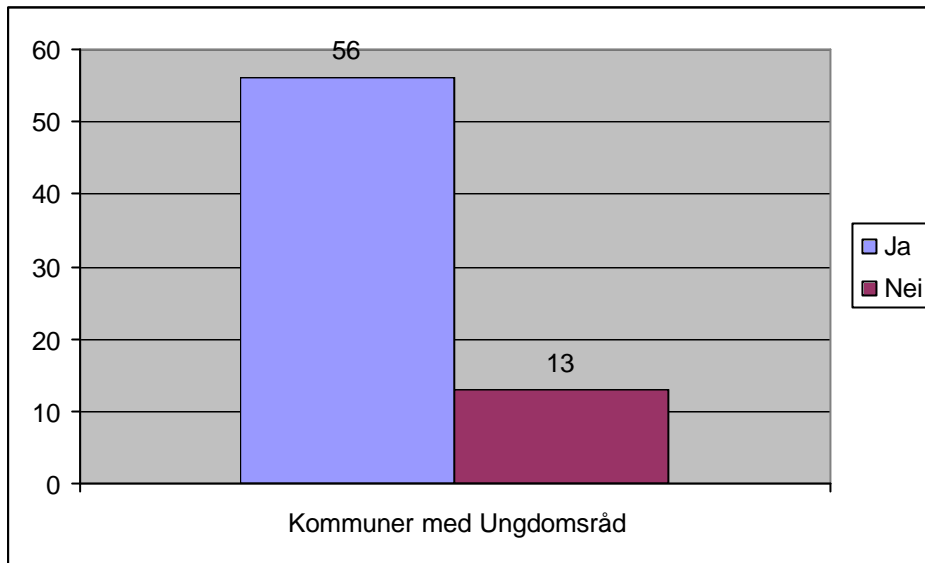
Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet i lengre tid arbeidet for å styrke barns deltakelse i kommunal planlegging og utviklingen av lokalsamfunnet. En undersøkelse fra 1997 som visste at bare 1 av 3 kommuner tok barn med på råd i utviklingen av lokalsamfunnet var en av de utløsende faktorene for dette arbeidet. I 1999 ble det derfor startet et arbeid for å få kommune-Norge til å engasjere barn og unge i samfunnsutviklingen og den kommunale planleggingen gjennom opprettelsen av Ungdomsråd (Barne- og familiedepartementet, 2001). Målsettingene med dette arbeidet er beskrevet i følgende:

Det er et mål at alle kommuner skal gi arbeidet med barn og ungdoms medvirkning prioritet, slik at barn og ungdom sikres større innflytelse over sitt hverdagsliv og utviklingen av lokalmiljøene. Deltakelse i lokale plan- og beslutningsprosesser står sentralt her, sammen med økt medvirkning både i skole, fritid og i nærmiljøene (Barne- og familiedepartementet, 2001:16).

Disse målsettingene ligger ikke bare tett opp til målsettingene i Positivitetsagentprosjektet (ungdom som premiss leverandører, deltakelse i lokalsamfunnet), men det er også i arbeidet med Ungdomsråd gjennomført flere nasjonale erfaringskonferanser for ungdom. Både på disse og på samlingene i regi av Positivitetsagentprosjektet har det vært en viss overlapping av personer. Flere av positivitetsagentene har vært tilknyttet Ungdomsrådene, enten som ledere eller som medlemmer. Av listen over positivitetsagentenes prosjekter fremgår det også at 9 av positivitetsagentene (i Bø, Gratangen, Karasjok, Kautokeino, Leka, Lødingen, Målselv, Skjerstad og Tana) hadde det å etablere Ungdomsråd i kommunen som et av sine prosjekter. Det har med andre ord vært en relativt tett kopling mellom disse prosjektene i en del kommuner.

Som det fremgår av figur 3 har 56 av de 69 kommunene som har vært inne i Positivitetsagentprosjektet Ungdomsråd. Kun 13 kommuner har ikke Ungdomsråd. Likevel må det understrekes at en også i forhold til Ungdomsrådene opplever noen av de samme problemene (og avgrensingsprobleme). Ungdomsrådene sliter noen steder med rekrutteringen og opplever, som med positivitetsagentene, at medlemmene flytter for å gå på videregående skole eller for å ta annen høyere utdanning. Kommuner som faller i kategorien “Vi har Ungdomsråd, men det er ikke oppegående”, er likevel i figur 3 regnet som ja-kommuner.

Figur 3: Kommuner med Ungdomsråd

Av de 13 kommunene som ikke har Ungdomsråd har 5 hatt positivitetsagent, mens 8 kommuner verken har Ungdomsråd eller positivitetsagent. Enkelte kommuner har bevisst koplet satsingen på Ungdomsråd og positivitetsagenter lokalt. Noen har rekruttert positivitetsagenten fra Ungdomsrådet. Andre har bedt Ungdomsrådet velge positivitetsagent. Andre igjen har, som vi har sett, brukt positivitetsagenten i arbeidet med å få etablert et Ungdomsråd. Forholdet mellom Ungdomsråd og positivitetsagenter har også vært et tema for positivitetsagentene. Det ble drøftet på samlingen i Bodø 23-25 mars, og Altaerklæringen som ble vedtatt av positivitetsagentene på samlingen i Alta 5-7 mai går inn for en lovfesting av Ungdomsråd på lik linje med elderråd, og en lovendring som sikrer faste ungdomsrepresentanter med møte- og talerett i kommunestyret.

Slikt sett har det utvilsomt vært positive synergieffekter mellom de to prosjektene i en lang rekke kommuner. Når Ungdomsråd likevel kan være en mulig forklaring på hvorfor positivitetsagentene forsvinner, skyldes det to ulike forhold: (1) For det første er det noen kommuner hvor disse prosjektene ikke er blitt koplet sammen og *hvor koordineringen mellom de to prosjektene ikke har fungert*. Dette har medført at en del kommuner har måttet drive to parallelle løp, og at positivitetsagenten er blitt stående utenfor Ungdomsrådet. Konsekvensen av dette er til en viss grad at en blir stående uten den legitimitet en forankring i et valgt Ungdomsråd gir, samtidig som en har mistet en åpenbar rekrutteringskanal for nye positivitetsagenter når en positivitetsagent flytter. Følgende sitat er fra en kommunes egevaluering av Positivitetsagentprosjektet er illustrerende for disse problemene:

Når prosjektleder tok rollen som kontaktperson i kommunen, var det i mangel på ungdomsleder. En annen person hadde samtidig rollen som kontaktperson for Ungdomsrådet. Dette var uheldig. Avstanden mellom Ungdomsråd og positivitetsagenten var stor. Positivitetsprosjektet kom "snikende" inn i pilotprogrammet og vår rolle var i hovedsakelig å være kontaktperson og

organisere reisene for agenten. Kontaktperson fikk ikke informasjon og kjente lite til programmet.

(2) Sett i lys av antallet positivitetsagenter som er blitt borte er dette imidlertid ikke en tilstrekkelig forklaring. Det andre forholdet som derfor muligens kan forklare at positivitetsagentene forsvinner i denne sammenheng er følgende: Inntrykket fra telefonintervjuene med de ulike kommunene er at *arbeidet med Ungdomsråd vurderes som et viktigere prosjekt enn det å ha positivitetsagent*. Dette har den konsekvens at når kommunene må prioritere (knappe) ressurser prioriterer de Ungdomsråd fremfor positivitetsagenter, og det særlig når støtten fra KRD til Positivitetsagentprosjektet forsvinner. Det er også åpenbare fordeler med et Ungdomsråd valgt av elever i ungdomsskolen (og i noen tilfeller også videregående skole) versus positivitetsagenter utpekt mer eller mindre tilfeldig av kommunen. I de tilfeller positivitetsagentene hadde Ungdomsråd som prosjekt er det kanskje naturlig at en del av positivitetsagentens funksjoner overtas av Ungdomsrådet?

Som samme kommune skriver i sin egevaluering av Positivitetsagentprosjektet:

Ungdomsrådet med flere har ikke oppfattet intensjonen med Positivitetsagentprosjektet. Følgelig har det heller ikke fått noen betydning i XXX. Ungdomsleder ZZZ rapporterer at ordningen ikke har fungert det siste halve året siden YYY ble ansatt, noe som han mener skyldes at undertegnede ikke har funnet noen innfallsvinkel til positivitetsagentens funksjon i forhold til ungdområdet og ungdomsleder.

Konkurrerende prosjekter gjelder imidlertid ikke bare for kommunen. Det er en forklaring som synes å gjelde også for fylkeskommunene. Det er liten tvil om at de enkelte fylkeskommunene i Utkantsatsingen har lagt ned et betydelig arbeid i å utvikle *egne strategier* rettet mot utkantskommuner og ungdom. Nordland fylkeskommune er et godt eksempel. Fylkesrådet vedtok 21.01.2002 *Ungdomspolitisk handlingsprogram – budsjett- og aktivitetsplan 2002*. I Nordland er det også etablert et ungdommens fylkesting som kom med egne høringsuttalelser til handlingsprogrammet. I handlingsprogrammet blir det satset på 4 hovedinnsatsområder:

Hovedutfordringene er samlet innenfor følgende 4 innsatsområder:

- **Informasjon og ungdoms medvirkning og deltakelse i samfunnet**
- **Helse og velferd**
- **Rådgiving, kompetanseutvikling, opplæring og entreprenørskap**
- **Kultur og internasjonalisering** (Nordland fylkeskommune, 2002).

Innenfor hvert av disse fire innsatsområdene ligger det tidligere politiske vedtak som styrer de budsjettmessige prioriteringene som ble foretatt av Fylkesrådet. Det sentrale poenget her er imidlertid at Nordland fylkeskommune ikke fant midler til Positivitetsagentsekretariatet i Vega. I konkurranse med fylkeskommunenes egne

strategier blir positivitetsagentene mindre viktige, og prosjektet synes å tape i kampen med andre prosjekter⁸. For de andre fylkeskommunene finner en samme mønster. Fylkeskommunene driver egne prosjekter og satsinger hvor Positivitetsagentprosjektet ikke synes å nå opp i konkurransen med disse.

Uten at disse er systematisk kartlagt er det nok å nevne Finnmark fylkeskommune som gjennom Ungdomsservicekontorene har hatt en tung ungdomssatsing i Indre Finnmark. På *inonuorra* eller *unginfo* i Karasjok, Kautokeino, Porsanger og Tana kan ungdom henvende seg for å informasjon og hjelp i forhold til utdanning, arbeid, rettigheter og praktiske ting. I tillegg er det ansatt *returagenter* ved alle de fire ungdomsservicekontorene, som fungerer som bindeledd mellom kommune og ungdom som er ute for å ta utdanning. Returagenten skriver bl.a. "brev hjemmefra", lager databaser over borteboende studenter og arrangere romjuls- og påsketreff for de som kommer hjem til jul og påske. Samtlige av disse kommunene har også hatt positivitetsagenter!

Nord-Trøndelag fylkeskommune har en egen fylkesdelplan for barn og unge, driver prosjektet *Ung Tiltakslyst* som skal gjøre det lettere for Ungdom å skape egen næringsvirksomhet, samt ungdomsinformasjon i Nord-Trøndelag på nettstedet Unginfo.nt.no. Listen kunne gjøres mye lenger. Poenget her er at dette er noen eksempler på aktiviteter som drives av fylkeskommunene som positivitetsagentprosjektet må konkurrere med. I denne konkurransen har prosjektet ikke nådd opp, selv om Fylkesrådmannen i Nord-Trøndelag i juli 2001 skrev et notat som omtalte positivitetsagentprosjektet i positive ordelag:

Positivitetsagenter

Ordningen med positivitetsagenter ble presentert i Fylkesplanutvalget i N-T, 15 januar i år. Følgende konklusjon kan dras etter diskusjonen i fylkesplanutvalget:

1. Når KRD avslutter prosjektet, er det naturlig at fylkeskommunen i samarbeid med KS følger opp prosjektet.
2. Det er viktig å etablere møteplasser og ivareta det nettverket som er etablert.
3. En lovfesting av ungdomsråd må kunne diskuteres.

Ordningen med positivitetsagenter vokste frem som en ide i regi av Norges Bygdeungdomslag. Ideen ble etter hvert tatt inn som en del av KRD sin utkantsatsing, og positivitetsagentene som ble oppnevnt i utkantkommunene, ble kurset gjennom en rekke samlinger som departementet finansierte. KRD er imidlertid i ferd med å avslutte utkantsatsingen, og det er derfor viktig at fylkeskommunen bidrar til å sikre positivitetsagentene i vårt fylke et nettverk. Det

⁸ Det kan legges til her at organisasjonen "Assembly of European Regions" har kåret Nordland fylkeskommune til den mest ungdomsvennlige region i Europa (Nordland fylkeskommune, 2002).

kan vi gjøre både ved å støtte egne samlinger for positivitetsagentene, men kanskje like viktig blir det å inkludere de enda mer i de eksisterende nettverkene, slik at ordningen med positivitetsagenter ikke blir helt løsrevet fra andre ungdomstiltak og andre medvirkningsarenaer (Nord-Trøndelag fylkeskommune, Regional utviklingsavdeling 2001).

Når dette likevel ikke er blitt noe av skyldes det foruten de foregående forhold at ingen synes å ha tatt ansvaret for prosjektet.

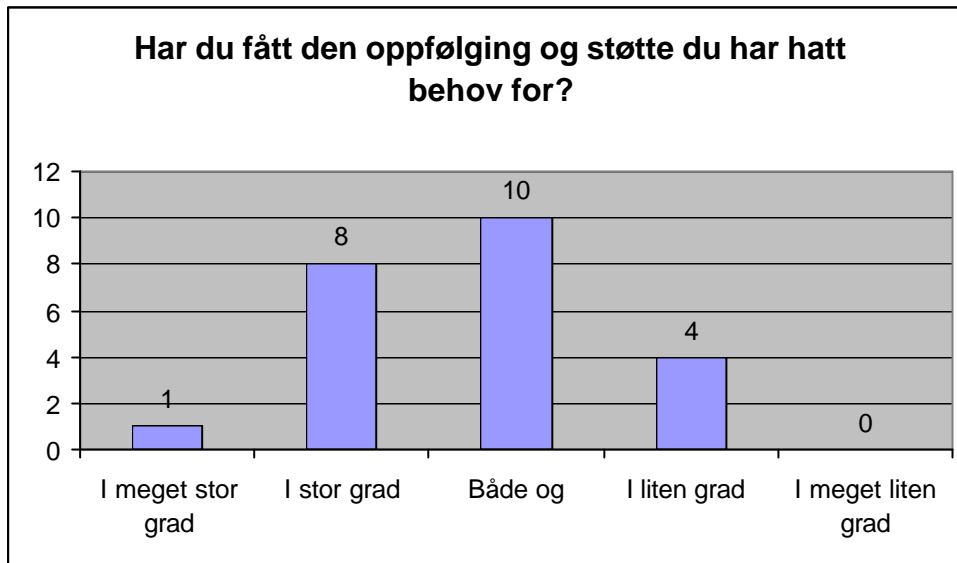
2.3 Hvorfor agentene forsvinner – Positivitetsagentsekretariatet som aldri kom

En viktig forklaring på at positivitetsagentene forsvinner i raskt tempo er på denne bakgrunn at *ingen har tatt ansvaret for oppfølgingen av prosjektet siden mars 2001*. Gjennom stortingsvedtaket som ble fattet 10. juni 2001 overlot Stortinget ansvaret til KRD som igjen overlot ansvaret til kommuner og fylkeskommuner som igjen ikke vet helt hva de skal ta ansvaret for. Det hadde imidlertid lenge ligget i kortene at KRD ville avslutte sitt direkte engasjement og spille ballen over til fylkeskommunene. De har aldri greid å ta ballen videre, dels fordi de ikke ville når de fikk ansvaret alene, dels fordi en har prioritert andre satsinger og prosjekter og dels fordi en egentlig ikke har visst hvordan en skulle gjøre det.

Slik prosjektet har utviklet seg synes det åpenbart at positivitetsagentene ikke vil overleve uten en form for oppfølging og støtte utenfor kommunene. Dette kunne vært gjort av KRD, eller fylkeskommunene i Utkantprogrammet, eller ved at en opprettet et Positivitetsagentsekretariat, for eksempel i Vega. Det er liten tvil om at uten at noen fyller den funksjonen Positivitetsagentsekretariatet i Vega var tiltenkt er om at det kun er et tidsspørsmål før positivitetsagentene dør ut for godt. Etter siste samling i mars 2001 forsvant *“det nasjonale trykket i Positivitetsagentprosjektet”*, som en uttrykte det. Ingen har greid å fylle det vakuumet som oppsto. Det skyldes imidlertid ikke bare at Positivitetsagentsekretariatet aldri ble noe av, men at *etterspørselen etter Positivitetsagentsekretariatet aldri ble stor nok blant de deltagende kommuner og fylkeskommuner*.

Det kan også argumenteres for at det nasjonale trykket forsvant allerede etter samlingen i Alta 5.-7.mai 2000. Fra denne samlingen til samlingen i Bodø 23. – 25 mars 2001 går det nesten et år. I denne perioden er det ingen som egentlig fyller rollen som koordinator og som har ansvaret for å opprettholde nettverket og det nasjonale trykket i prosjektet. Noen positivitetsagenter er med på og bidrar sterkt på konferansen *Ung i Distrikts-Noreg: Korleis få til noko lokalt?* (Barne- og familiedepartementet/KRD, 2000), men flertallet er overlatt til seg selv med kommunen som støttespiller. For noen var det tilstrekkelig, for andre ble det svært tungt å komme hjem til en kommunal hverdag. Positivitetsagentsekretariatet eksisterte i denne perioden kun som et prosjekt noen positivitetsagenter arbeidet med å få dratt i gang. Figur 4 viser svarene fra 23 positivitetsagenter på samlingen i Bodø på spørsmålet om de hadde fått den oppfølging og støtte de har hatt behov for i arbeidet som positivitetsagent:

Figur 4: Oppfølging av positivitetsagentene

Som det fremgår av tabellen er det 9 av 23 positivitetsagenter som i meget stor og i stor grad mener de har fått den oppfølging og støtte de har hatt behov for. 14 av 23 havner i kategoriene “både og” og “i liten grad”. Dette er imidlertid de 23 positivitetsagentene som har vært med i prosjektet stort sett fra starten av. Det er lite sannsynlig at de som møtte for første gang i Bodø og de positivitetsagentene som forsvant underveis hadde en oppfølging og støtte som disse 23 i perioden mellom Alta og Bodø samlingene, nettopp fordi ingen hadde ansvaret for dette.

Mye taler for at en i prosjektet gradvis mistet positivitetsagenter. Det skjedde ikke plutselig. Dette forsterker hypotesen om at prosjektet stod overfor et strukturelt problem. Mens det i oversikten over prosjekter og positivitetsagenter i mars 2000 er positivitetsagenter i 53 kommuner, er det 44 positivitetsagenter fra 39 kommuner som deltar på samlingen i Alta i mai 2000. Med andre ord en reduksjon fra 53 til 39 kommuner, som er en nedgang på 14 kommuner. I Bodø i mars 2001 deltar det igjen 53 kommuner men av disse er hele 22 kommuner ikke å finne i prosjektoversikten fra mars 2000. Det vil si at 22 kommuner mer eller mindre er med for første gang når prosjektet egentlig avsluttes. Det skjer med andre ord en reduksjon fra 39 kommuner til 31 kommuner, eller en nedgang på ytterligere 8 kommuner. Regner en på denne måten er nedgangen fra samlingen i Bodø fra 31 til 24 kommuner hvis en slår sammen tja og ja kommunene.

Fortsetter denne utviklingen er det liten tvil om at en vil miste det som er igjen av den ungdommen en har skolert i prosjektarbeid. En vil også miste en arena hvor ungdom fra utkantkommuner kan diskutere, drøfte og forholde seg til ulike sider ved distrikts- og regionalpolitikken, og en mister et landsomfattende nettverk mellom ungdommer i utkantkommunene i Norge. Dette synes ikke å ha blitt vurdert som verdifullt nok av kommuner og fylkeskommuner, og heller ikke av departementet, til at en har ønsket å finansiere en videre drift av prosjektet. *Likevel er det åpenbart ikke mulig å drive prosjektet videre uten at noen tar ansvaret for å opprettholde det “nasjonale trykket” i form av ansvar for oppfølging og nasjonale samlinger.* Foruten de enkelte positivitetsagentenes prosjekter i kommunene har Positivitetsagentprosjektet i stor grad

bestått av de nasjonale samlingene. Samlingene la til rette for læring, erfaringsoverføring, fellesskapsfølelse og identitetskaping. Uten at noen tar ansvaret for at denne delen opprettholdes vil positivitetsagentene forsvinne.

I tillegg til de allerede nevnte årsaker skal vi se på noen flere mulige forklaringer på at positivitetsagentene forsvinner.

2.4 Hvorfor agentene forsvinner – andre forhold

I intervjuene med de enkelte kommunene er det flere andre forhold som er blitt fremhevet som mulige forklaringer på at positivitetsagentene forsvinner. *Alder* er i flere intervjuer blitt nevnt som en viktig forklaring også i en annen forstand enn at ungdom flytter for å ta videregående eller høyere utdanning. Noen mener at positivitetsagenten(e) har vært for unge for de oppgavene de har tatt på seg og blitt tildelt, andre mener de har vært for gamle. Det er liten tvil om at aldersspennet har vært stort blant positivitetsagentene. Noen mener utdanningen og nivået på samlingene var altfor høyt, mens andre igjen fremhever dette som en fordel. Det er av den grunn vanskelig å trekke noen entydige konklusjoner i forhold til dette. Det er imidlertid lite som taler for at dette er en hovedårsak til at positivitetsagentene forsvinner.

Et annet forhold som er nevnt i flere intervjuer knytter seg mer til agentenes personlige egenskaper og kvaliteter. Noen kommuner kan ikke få lovprist positivitetsagenten nok, andre kommuner har utvilsomt vært mindre heldige i valg av positivitetsagent. Noen er blitt syke, andre hatt liten tid og mange andre jern i ilden. Den enkelte positivitetsagents personlige egenskaper er således *en viktig faktor i noen tilfeller* for hvordan kommunene vurderer Positivitetsagentprosjektet, men heller ikke dette er en hovedårsak til at positivitetsagentene forsvinner. Det må sies at det er forbausende få kommuner som har noe å utsette på de prosjektene positivitetsagentene har gjennomført eller jobbet med. I de aller fleste tilfeller synes prosjektene å ha godt i boks, også i tilfeller hvor positivitetsagentene er blitt borte. Selvfølgelig er det unntak også her, men heller ikke dette synes å være en hovedårsak til at positivitetsagentene forsvinner, heller tvert om.

Oppsummert synes det faktum at positivitetsagentene forsvinner i et hurtig tempo best forklart ut fra følgende forhold: Det viktigste er en manglende forankring i de enkelte kommuner og fylkeskommuner. Dette skyldes hovedsakelig at Positivitetsagentprosjektet må konkurrere med mange andre gode prosjekter. I denne konkurransen når ikke Positivitetsagentprosjektet opp. Særlig Ungdomsråd oppfattes som et viktigere prosjekt enn Positivitetsagentprosjektet. Etter hvert som tiden har gått er ansvaret for prosjektet blitt gradvis pulverisert og prosjektet har mer eller mindre gått i oppløsning. Positivitetsagenten har rett og slett flyttet. Når da ingen følger dette opp og rekrutterer en ny positivitetsagent er det ikke mer å hente. Et Positivitetsagentsekretariat kunne ha fylt oppgaven med og holde prosjektet i live. Med tilstrekkelige ressurser kunne prosjektet til og med ha blomstret. Verken stat, fylkeskommuner eller kommuner har imidlertid vært villige til å satse sine penger på prosjektet. Uten at dette endres er det derfor lite som taler for at Positivitetsagentprosjektet setter varige spor.

3 Agentene som kom inn fra kulden? Mulige tiltak og anbefalinger

I dette notatet tas det, som sagt innledningsvis, ikke stilling til hvorvidt Positivitetsagentprosjektet bør videreføres eller ikke. Likevel er det naturlig å avslutte med å oppsummere hvilke tiltak som kunne settes inn hvis en ønsker å videreføre prosjektet. Ut fra de funn som er gjort er det åpenbart at prosjektet ikke vil overleve i sin nåværende form. Dette skyldes i stor grad de forhold vi allerede har vært inne på. Spørsmålet er så: hva må til for å forankre prosjektet i kommunene? I kommunalkomiteens innstilling tok representanten fra SV følgende merknad:

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener ordningen med positivitetsagenter har vært god, men mener at innafor den store friheten og de økte rammene Sosialistisk Venstreparti vil gi i distriktspolitikken må være opp til lokale og regionale myndigheter å velge hvordan de vil disponere pengene og innrette virkemidlene (Inst. S. nr. 318, 2000-2001:10).

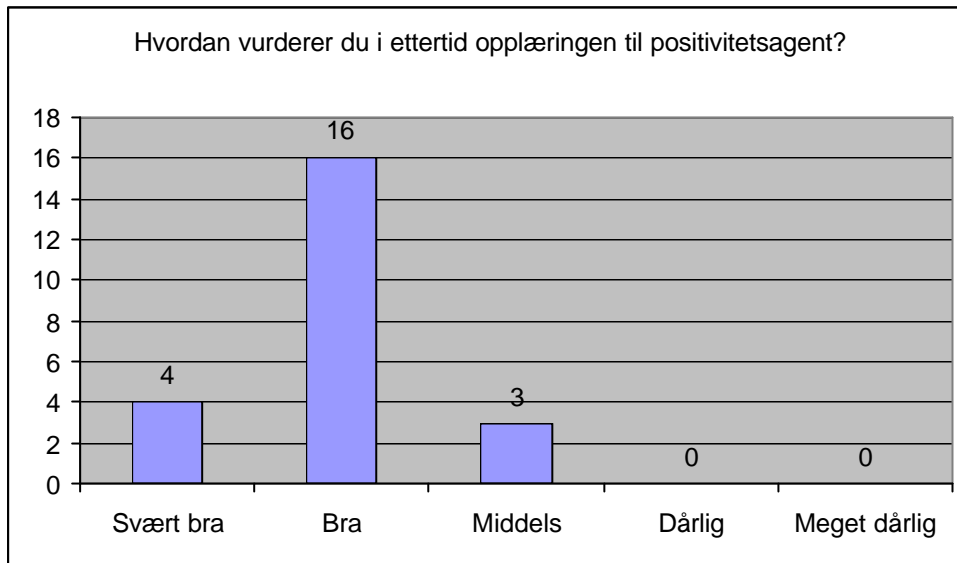
Hele komiteen stod imidlertid samlet bak følgende formulering:

Komiteen er enig i at det er viktig å stimulere ungdommens deltakelse, men mener det må være opp til hver enkelte kommune å vurdere hvordan de vil organisere dette. Komiteen mener ungdomsråd er et eksempel på hvordan dette kan gjøres (Inst. S. nr. 318, 2000-2001:10).

Disse merknadene forklarer på sett og vis bakgrunnen for hvorfor finansieringen av Positivitetsagentprosjektet ble overlatt til kommuner og fylkeskommuner. Gitt de politiske realitetene som ligger bak disse merknadene er det lite sannsynlig at en videre finansiering av et Positivitetsagentprosjekt vil komme fra staten. Prosjektet er dermed helt avhengig av en forankring i kommuner og fylkeskommuner, og en bedre samordning mellom stat, kommuner og fylkeskommuner. Spørsmålet er om kommuner og fylkeskommuner er interessert i å videreføre Positivitetsagentprosjektet. Lite taler for det i skrivende stund. Hva er det i så fall en eventuelt går glipp av, og kan det videreføres i en annen form?

Dette notatet har fremhevet tre sider ved Positivitetsagentprosjektet. For det første at satsingen har gitt ungdom en skoloring i *prosjektarbeid*. Hvordan planlegge og gjennomføre prosjekter rettet mot ungdom sto sentralt i opplæringen av positivitetsagentene. I det hele tatt synes de som var med på hele opplæringsprogrammet å være overveiende positive til opplæringen de fikk. Figur 5 viser hvordan positivitetsagentene i ettertid vurderer opplæringen til positivitetsagent:

Figur 5: Positivitetsagentenes vurdering av opplæringen?

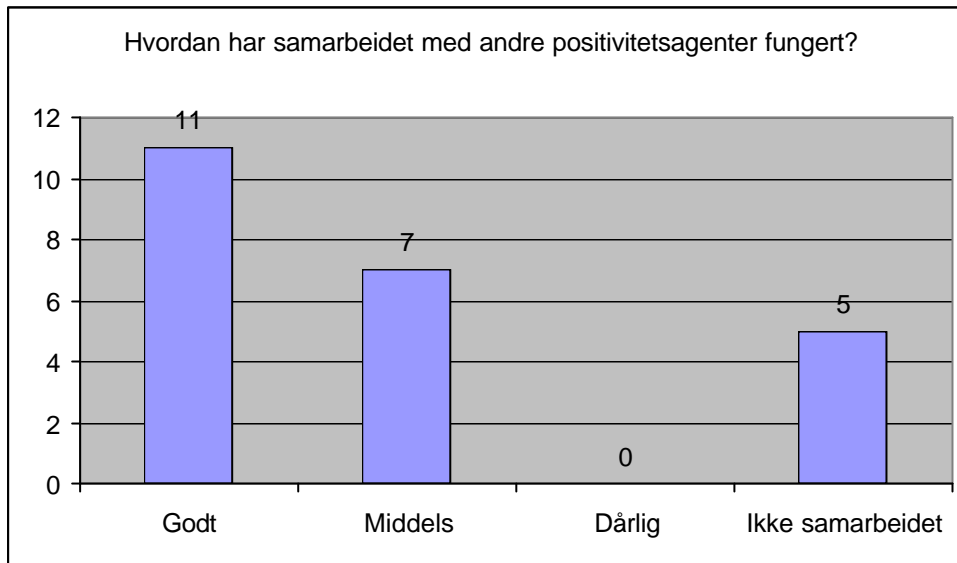

Som det fremgår av figuren er det en overveiende stor andel som synes opplæringen var svært bra eller bra. Kun 3 synes opplæringen har vært middels. Ser en dette i sammenheng med at svært mange av positivitetsagentene også har gjennomført vellykkede prosjekter er dette utvilsomt en av de store fordelene ved prosjektet.

Notatet har også trukket fram at Positivitetsagentprosjektet har fungert som en *skole i distrikts- og regionalpolitikk*. Ikke bare har ungdommen har måttet forholde seg til og drøfte ulike sider ved distrikts- og regionalpolitikken, men de har også vært særdeles politisk aktive. Ordførere og andre er blitt utfordret og stilt til ansvar. Politiske erklæringer er drøftet og vedtatt og diskusjonene har hatt høy temperatur (se for eksempel Altaerklæringene i Waag (2000), og Positivitetsagentsekretariatets folder, *Ungdom – næring og politikk i distrikts-Norge*, (2001)). Distrikts- og regionalpolitikken i Norge er ikke lenger er preget av tverrpolitisk konsensus (Langhelle, 2000). Selv om noen derfor kanskje vil være politisk uenig i det positivitetsagentene måtte fremføre av politisk argumenter, synes det vanskelig for politisk interesserte ikke å se dette som et pluss ved positivitetsagentprosjektet uavhengig av politisk farge.

Notatet har også trukket fram etableringen av *et landsomfattende nettverk* mellom ungdommer i utkantkommuner i Norge som et av de positive trekkene ved prosjektet. Etter å ha vært tilstede på samlingen i Bodø 2001 er dette noe av det sterkeste inntrykket fra prosjektet. Det kan uttrykkes “faglig” som læring, erfaringsoverføring, fellesskapsfølelse og identitetsskaping. Det kan uttrykkes mer rett fram som gøy, moro, sosialt samhold, identitetsbyggende, venner, treffe andre osv. Samme hvilke ord en setter på det synes dette å være noe positivitetsagentene har satt stor pris på og noe som har vært viktig for gløden og entusiasmen i prosjektet. Likevel skal en ikke overdrive tyngden eller stabiliteten i de nettverkene som ble etablert. Som figur 6 viser er det selv blant de 23 i den harde kjernen av positivitetsagenter flere som i liten grad har samarbeidet med de andre positivitetsagentene:

Figur 6: Samarbeid med andre positivitetsagenter:

Figuren bare understreker fraværet av en sentral instans som har kunnet fungere som et bindeledd mellom de ulike positivitetsagentene.

Spørsmålet en kan stille er så hvordan disse tre trekkene ved Positivitetsagentprosjektet som her er framhevet eventuelt kan videreføres innenfor en annen ramme enn tidligere. Som samme kommune vi tidligere har brukt utdrag av egevalueringen fra, kan dette knyttes til følgende spørsmål:

Intensjonene med positivitetsagent er gode, men forutsatt at man har et Ungdomsråd og en ungdomsleder som fungerer, så mener ungdomslederen i XXX at man må få en dobbeltdekning av de samme oppgavene. Hvis man skal videreføre ordningen med positivitetsagent bør denne funksjonen enten legges til ungdomsleder eller en av Ungdomsrådets medlemmer, fortrinnsvis leder.

Det er flere av kommunene som har argumentert for en videreføring av Positivitetsagentprosjektet, men innenfor rammen av Ungdomsrådene. Måsøy kommune, med ungdomskonsulent Lisbeth Seppola, er en av dem. Måsøy var med på samlingen i Bodø med 2 positivitetsagenter. Like fullt har Måsøy “boikottet” Positivitetsagentprosjektet i den forstand at en bevisst har valgt å ikke ha positivitetsagenter. Begrunnelsen er følgende: Måsøy har jobbet iherdig med å få etablert et Ungdomsråd. Siden november 2001 har en også greid å få stablet på beina et aktivt og velfungerende Ungdomsråd. Hvorfor da bruke krefter på et nytt eller annet prosjekt? Prosjekter kommer og går. Ut fra tidligere erfaring regnet Seppola med at Positivitetsagentprosjektet sannsynligvis var nok en “røyksopp” eller “blindtarm”. Nok et prosjekt en kan kaste seg på uten at det setter varige spor. Hvorfor heller ikke bare gi ungdommen i Ungdomsrådet positivitetsagentstatus?

Sett ut fra målsettingene til Positivitetsagentprosjektet og Ungdomsrådene er det liten tvil om at disse prosjektene kunne dra nytte av å bli mer formelt koplet. Om en skal dra med seg navnet “positivitetsagent” synes underordnet i den forbindelse. Langt viktigere er det å diskutere Ungdomsrådenes rolle og hvordan de kan fungere på best mulig måte. Videre synes det mulig å ivareta og videreføre de forhold som har vært framhevet med

Positivitetsagentprosjektet: skolering i prosjektarbeid, skole i distrikts- og regionalpolitikk og et landsomfattende nettverk mellom ungdommer i utkantkommuner. Det er liten tvil om at utkantkommunene i Norge har mye til felles. Ungdomsråd og positivitetsagenter står overfor de samme strukturelle utfordringene: ungdom flytter. Ikke nødvendigvis fordi de vil, men fordi de må.

Hvordan forholde seg til disse utfordringene er noe utkantkommunene kan bør samle seg om og dele felles erfaringer for å løse. Følgende forslag kan kople Positivitetsagentprosjektet og Ungdomsrådene tettere:

- Positivitetsagentprosjektet kan videreføres innenfor rammen av ungdomsrådene. Det vil si at alle positivitetsagenter bør være medlemmer/ledere av Ungdomsråd
- Innenfor rammen av Ungdomsrådene bør en nasjonal arena for utkantkommuner og utkantungdom opprettholdes. Dette bør være en årlig møteplass hvor nettverk etableres og erfaringer utveksles for Ungdomsråd/positivitetsagenter
- Et Ungdomsrådssekretariat opprettes som tar seg av den praktiske og daglige oppfølgingen av Ungdomsråd og positivitetsagenter i utkantkommuner for å opprettholde og forankre nettverkene
- Ungdomsrådssekretariatet får ansvaret for opplæring både av Ungdomsråd og positivitetsagenter i utkantkommunene
- Samtlige utkantkommuner ansetter ungdomskonsulenter som også har som oppgave å følge opp Ungdomsrådene fra kommunens side

Disse forslagene løser ikke de strukturelle problemene utkantkommunene står overfor i ungdomsarbeidet. Likevel ville tiltakene styrke det arbeidet som nå allerede gjøres i utkantkommunene. To utfordringer gjenstår: (1) hvem skal finansiere et Ungdomsrådssekretariat? (2) Hvordan skal en unngå at det prosjektrettede ved positivitetsagentene forsvinner hvis Ungdomsråd og positivitetsagenter fusjoneres? Begge disse utfordringene er vanskelige, men ikke uløselige. Finansieringen har vært, og er et problem. Det prosjektrettede er noe av det unike med positivitetsagentprosjektet som ikke uten videre fanges opp av Ungdomsråd, som kanskje er preget av mer tradisjonell politisk aktivitet, ungdomspartier og partipolitikk. Likevel er det ingen umulig oppgave å skolere også Ungdomsråd i prosjektarbeid, vel og merke hvis dette er noe de er interessert i. Også Ungdomsrådene kan ha behov for noen som kan iverksette ungdommens ønsker og vedtak. Kanskje det er her agentene kommer inn fra kulden?

På det nåværende tidspunkt er det imidlertid lite som taler for at positivitetsagentene har en framtid. Som Positivitetsagentprosjektet viser til fulle er det vanskelig å få prosjekter som ikke har en skikkelig forankring i kommuner og fylkeskommuner til å fungere i praksis. Hvis kommuner og fylkeskommuner ikke ser en egenverdi i å satse på positivitetsagenter er en eventuell videreføring dømt til å mislykkes. Samtidig er det liten grunn til å forvente at disse tar tak i prosjektet uten en eller annen koordinering fra KRDs side. Problemet med Positivitetsagentprosjektet er at det var et utpreget "top-down"-prosjekt. Således er prosjektet et skoleeksempel i hvordan samarbeidet mellom fylkeskommunen og staten overfor kommunene *ikke* bør organiseres i prosjektsammenheng.

Referanser

Berg, C., Langhelle, O. og Reiersen, J. E. (2001). *Positivitetsagentprosjektet: Den første fasen*. RF-Rogalandsforskning. Arbeidsnotat RF-2001/029.

Barne- og familiedepartementet (2001). *Samlet oversikt. Satsing på barn og ungdom. Regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2001*.

Brev fra KRD 17. mars 1999 ref. 99/1167 U ANS. Overskrift POSITIVITETSAGENTER.

Brev fra KRD 22. juni 1999. ref. 99/1167 U ANS med overskrift OPPLÆRING AV POSITIVITETSAGENTER.

Brev fra KRD ref. 99/1167 R TER, med overskrift OPPLÆRING AV POSITIVITETS-AGENTER - INVITASJON TIL DELTAKELSE.

Innst. S. nr. 318 (2000-2001). *Innstilling frå kommunlakomiteen om distrikts- og regionalpolitikken St.meld. nr. 34 (2000-2001)*.

KRD (2000). *Rapportering frå fylkeskommunane i samarbeidsprosjektet med KRD og andr dept. med fleire*. August 2000.

KRD (2001). *Erfaringsraport nr. 3 frå pilotkommunane som deltar i Kommunal- og regionaldepartementet si utkantsatsing*. Februar 2001.

KRD (2001) *Erfaringsraport frå fylkeskommunane, Kommunal- og regionaldepartementet, andre departement med fleire. Utkantkommuneprosjektet*. August 2001.

Langhelle, O. (2000). *Utkantsatsingen og Regionale Utviklingsprogram: En analyse av utkantsatsingens integrering i Regionale utviklingsprogram (RUP)*. RF-Rogalandsforskning. RF-2000/023.

Nordland fylkeskommune (2002). *Ungdomspolitisk handlingsprogram – budsjett- og aktivitetsplan 2002*. Fylkesrådssak 2/02. <http://www.nfk.no/saker/ACE64C94-8B5B-4A36-99F5-2CAE9595E246.html>

Nord-Trøndelag fylkeskommune, Regional utviklingsavdeling (2001). *Notat angående medvirkningsarena - spørsmål om ungdomsfylkesting*. Notat. <http://www.ntfk.no/bibliotek/saker/2001/fu/fpunotat%5F2.htm>

Positivitetsagentsekretariatet (2001). *Ungdom – næring og politikk i distrikts-Norge*. Folder.

St.meld. nr. 34 (200-2001). *Om distrikts- og regionalpolitikken*. Kommunal- og regionaldepartementet.

Sverdrup, S. (2002). *Evaluering. Faser, design og gjennomføring*. Bergen: Fagbokforlaget.

Waag, A. H. (2000). *Rapport fra Landskonferanse for POSITIVITETSAGENTER 5. – 7. Mai 2000 i Alta*. Lokal Utvikling AS.

Weiss, C. H. (1998). *Evaluation*. New Jersey: Prentice-Hall.

Vedlegg 1: Spørreskjema utdelt til positivitetsagenter i Bodø, 24. mars 2001.

RF-Rogalandsforskning

Boks 8046

4068 Stavanger

Tlf. 51 87 51 29

Kontaktperson: Oluf Langhelle

Positivitetsagenter i norske utkantkommuner

Spørsmål til positivitetsagentene

Kjære positivitetsagent!

Her er nok et spørreskjema fra Rogalandsforskning og Agderforskning! Som dere vet har vi fått ansvaret for å evaluere KR D sin utkantsatsing og er derfor interessert i å få vite mer om hvilke nye erfaringer dere har høstet i arbeidet som positivitetsagent.

Vi ber om at dere fyller ut spørreskjemaet i løpet av seminaret og leverer det til undertegnede fra Rogalandsforskning. Når vi legger fram resultatene, vil vi sørge for at ingen opplysninger skal kunne tilbakeføres til den enkelte agent. Dataene vil bli behandlet konfidensielt.

Skulle det være uklare punkter i spørreskjemaet, ta kontakt med undertegnede som vil være tilstede under hele seminaret.

Lykke til med utfyllingen!

Med vennlig hilsen

RF-ROGALANDSFORSKNING/AGDERFORSKNING

Oluf Langhelle

1a. Kjønn

 Kvinne Mann

1b. Begynte som positivitesagent – dato

1c. Alder

_ _ _ _ mnd/år

_ _ år

2. Hvordan vurderer du i ettertid opplæringen til det å bli positivitetsagent? *Sett ett kryss.*

Svært bra Bra Middels Dårlig Meget dårlig

 3. Synes du arbeidet som positivitetsagent har utviklet seg i positiv eller negativ retning? *Sett ett kryss.*

Meget positiv retning Positiv Både og Negativ Meget negativ retning

 4. Hvor mange prosjekter arbeider du med? *Angi antall i feltet under.*

_ _ _ prosjekt(er)

5. Hvordan vil du karakterisere prosjektet/-ene? *Sett ett kryss.*

Som meget vellykket Nokså vellykket Både og Lite vellykket Som mislykket

 6. Hvordan fungerer samarbeidet med følgende aktører? *Sett ett kryss på hver linje.*

Godt Middels Dårlig Ikke samarbeid

a) Kontaktpersonen i kommunen

b) Ledelsen i kommunen

└

	Godt	Middels	Dårlig	Ikke sam- arbeid
c) Ungdommer i kommunen	☐	☐	☐	☐
d) Andre positivitetsagenter	☐	☐	☐	☐
e) Andre voksne i kommunen	☐	☐	☐	☐

7. I hvilken grad føler du at du som positivitetsagent har fått den oppfølging og støtte du har hatt behov for? *Sett ett kryss.*

I meget stor grad	I stor grad	Både og	I liten grad	I meget liten grad
☐	☐	☐	☐	☐

Takk for hjelpen!

└

└

└

Vedlegg 2: Primærkommunene innen Utkantprogrammet

Kommuner som er definert som utkantkommuner og som er blant de 50 som har størst befolkningsnedgang siste 5 eller 10 år.

Kommune	Fylke
Stor Elvdal	Hedmark
Engerdal	Hedmark
Lesja	Oppland
Etnedal	Oppland
Vestre Slidre	Oppland
Vang	Oppland
Kviteseid	Telemark
Bygland	Aust Agder
Ullensvang	Hordaland
Fedje	Hordaland
Solund	Sogn og Fjordane
Bremanger	Sogn og Fjordane
Vanylven	Møre og Romsdal
Sandøy	Møre og Romsdal
Tingvoll	Møre og Romsdal
Halsa	Møre og Romsdal
Smøla	Møre og Romsdal
Osen	Sør Trøndelag
Holtålen	Sør Trøndelag
Meraker	Nord Trøndelag
Verran	Nord Trøndelag
Namdalseid	Nord Trøndelag
Røyrvik	Nord Trøndelag
Namsskogan	Nord Trøndelag
Flatanger	Nord Trøndelag
Leka	Nord Trøndelag
Vega	Nordland
Vevelstad	Nordland

Dønna	Nordland
Træna	Nordland
Rødøy	Nordland
Beiarn	Nordland
Skjerstad	Nordland
Sørfold	Nordland
Hamarøy	Nordland
Tysfjord	Nordland
Lødingen	Nordland
Evenes	Nordland
Ballangen	Nordland
Bø	Nordland
Andøy	Nordland
Moskenes	Nordland
Bjarkøy	Troms
Ibestad	Troms
Gratangen	Troms
Lavangen	Troms
Salangen	Troms
Dyrøy	Troms
Tranøy	Troms
Torsken	Troms
Berg	Troms
Balsfjord	Troms
Kåfjord	Troms
Kvænangen	Troms
Loppa	Finmark
Hasvik	Finmark
Kvalsund	Finmark
Måsøy	Finmark
Nordkapp	Finmark
Lebesby	Finmark
Gamvik	Finmark

Berlevåg

Finmark

Pilotkommuner og pilotregion:

Gamvik kommune

Dyrøy kommune

Tjeldsund kommune

Askvoll kommune

Utsira kommune

Vågå kommune

Engerdal kommune

Indre Namdal Regionråd

Deltakende fylkeskommuner i Utkantprogrammet:

Finmark fylkeskommune

Troms fylkeskommune

Nordland fylkeskommune

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Sør-Trøndelag fylkeskommune

Møre og Romsdal fylkeskommune

Sogn og Fjordane fylkeskommune

Hordaland fylkeskommune

Rogaland fylkeskommune

Oppland fylkeskommune

Hedmark fylkeskommune

Telemark fylkeskommune

Aust-Agder fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune